

Smrt fašizmu!

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO in uprava: 34131 Trst,
Ul. Capitolina 3 - Telefon 744046, 744047

DOPIŠNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica, Ulica Locchi, 2
Telefon 24-36

NAROCNINA: Letna 1000 ., polletna 550
lir. Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

Obnovljena izdaja - Leto XXII. - Štev. 18 (764)

TRST - 15. decembra 1970

Posamezna številka 50 lir

Politični rednik
Quindiciennale
Spedit. in abb.
post. Gruppo II

Po nasilnih dejanjih skrajnih desničarjev

Trst je odločno obsodil fašizem

Veličastna enotna manifestacija je potrdila ideale odpornosti, svobode, demokracije in bratstva med Italijani in Slovenci

Demokratske množice Trsta so v ponedeljek zvečer na veličastni manifestaciji ostro obsodile fašistične izgrede, do katerih je prišlo dne 8. decembra. Na manifestaciji, ki sta jo priredili tržaška pokrajinska in občinska uprava s sodelovanjem vseh političnih strank in mnogih demokratičnih organizacij, ki se sklicujejo na ideale protifašističnega odpornosti, je govoril tržaški župan Spaccini. Prisotni so bili tudi župani okoliških občin, predsednik pokrajine, deželni, pokrajinski in občinski svetovanci. Poudarjeno je bilo, da Trst odločno odklanja fašizem in nacionalizem, da je potrebno mirno sožitje med Italijani in Slovenci ter prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo.

Čeravno so bile odločno zavržene fašistične provokacije in ostro obsojeni napadi na Slovence, pa moramo, žal, pripomniti, da slovenska beseda na veličastni protifašistični in demokratični manifestaciji ni našla mesta, ki ji pripada.

Senator Paolo Sema in poslanec Albin Škerk sta v zvezi s fašističnimi izgrede, do katerih je prišlo dne 8. decembra v Trstu, poslala notranje mu ministru sledeče vprašanje:

«Fašistične tolpe, ki so se na teple iz raznih italijanskih mest, so uprizorile manifestacijo proti obisku predsednika SFRJ Tita v Italiji. Napadale so državljane slovenskega jezika, mestni sedež socialistične stranke in avtomobile z jugoslovansko registracijo. Vse to ob prepevanju pesmi in vzklikanju gesel z apologijo propadlega režima.

Ministra za notranje zadeve vprašuje, če so mu znani realni okviri eksplozije papirnatih bomb v nekem javnem lokalu, kar ima vse očitne značilnosti provokacije, ki so jo pripravili desničarski skrajneži; da bi zvedela, kakšne ukrepe namerava sprejeti proti krajevnim policijskim organom, ki so potem, ko so dovolili fašistično zborovanje in povorko, brezbržno pri-

sostvovali nasilju brez posredovanja, čeprav so jih na posredovanje zaprosile same žrtve napadov. Omeniti je treba, da policija sploh ni posegla, ko je bil napaden sedež PSI».

Senator Sema in poslanec Škerk vprašujeta dalje «kakšne ukrepe namerava minister sprejeti za prebivalstvo Trsta, mesta, kjer so se Italijani in Slovenci vedno skupno borili proti fašizmu in nacizmu in ki danes mirno živijo eden ob drugim in ki ne more več prenašati take žalitve».

Deželna svetovalec KPI Bacicchi in Cuffaro sta pred nekaj tedni naslovila predsednika deželnega odbora vprašanje, v katerem sta med drugim poudarila, «da se govori, da bo shed fašistov v Trstu in demonstracije tudi v samem Rimu, medtem ko velika večina Italijanov, posebno pa še Tržačani, z velikim zanimanjem gledajo na obisk predsednika SFRJ Tita v Italiji». Omenje-

na svetovalec sta poudarila tudi, da bi «rada vedela, če bo predsednik deželnega odbora dal pobudo, da se sleherni poskus fašističnega izzivanja tako v Trstu kot drugje prepreči».

Na to vprašanje je predsednik deželnega odbora Berzanti odgovoril (Nadaljevanje na 4. strani)

Dovolj nam je fašističnega skvadrizma!

Ob analizi dogodkov, ki so se razpletli ob priliki zadnjega fašističnega srečanja v našem mestu (katerega so omogočili s svojim prihodom skvadrizi iz severne Italije) in fašistične povorke, katero je tržaška kvestura dovolila;

tržaški komunisti odločno obsojajo namere krajevnih nacionalističnih in fašističnih krogov, katerih cilj je preprečiti dobre odnose med Italijo in Jugoslavijo v škodo miru ter krajevnega in deželnega gospodarstva;

protestirajo proti vladnim in policijskim oblastem, ki so se tudi ob tej priliki izkazale zelo ustrezljive v pogledu nizkotnih napadalcev na neoborožene osebe in na nečuvane sedeže;

izražajo svojo popolno solidarnost tovarišem socialistom, katerih sedež so fašistični pretepači napadli;

z ogorčenjem obsojajo sovražno gonjo proti slovenski manjšini naše dežele in proti socialistični Jugoslaviji, gonjo, ki so jo fašisti sprožili z namenom, da bi motila potovanje dobre volje predsednika Tita;

pozivajo vse Tržačane, Slovence in Italijane, naj se strnijo okrog zastave odpornosti in naj pomnijo, da je edini možen dialog s fašisti — tak, kakršen je bil v preteklosti — boj brez prestopka in z vsemi sredstvi.

Živela enotnost slovenskih in italijanskih demokratov v boju za cvetoči Trst v miru in blaginji!

Smrt fašizmu!

Trst, 9. decembra 1970

Avtonomni tržaški federaciji KPI in ZKMI

Zločin španskih fašistov

Obsodili so rodoljube, ki so se borili za osvoboditev Baskov

Španski fašisti so zagrešili še eno neopustljivo dejanje. Obsodili so skupino rodoljubov, ki se je borila za osvoboditev Baskov. Proti temu zločinu protestira ves kulturni in protifašistični svet. Ko pišemo te vrstice še ne vemo, kako se bo zaključil proces. Kljub temu pa lahko poudarimo tudi mi, da se bo proces v Burgozu prej ali slej spremenil v proces proti fašističnim rabljem.

Zakaj ne objavijo imena?

Izvedeli smo, da so organi javne varnosti izsledili skrunitelja partizanskega spomenika v Zgoniku ter da je v teku sodni postopek proti njemu. Čudno pa je, da doslej še niso objavili imena krivca. Govori se, da imena niso objavili, ker da gre za mladoletnika, menimo pa da je razlog za prikrivanje — drugje.

Odpoved Titovega obiska

Obisk predsednika Tita v Italiji je odločen za nedoločen čas. Ta vest je bila sicer uradno objavljena v sredo 9. decembra pozno popoldne, toda že prej je bilo več znakov, da so v zadnjem času nastali določeni zapletljaji. V nekaterih krogih so namreč netaktno govorili tudi o državnih mejah in o bivši coni B.

Pokazali so tudi, da so pozabili na dejstvo da sta Jugoslavija in Italija sosedni in da morata tudi zato biti sposobni premostiti, kar ju je ločevalo in utrditi, kar ju povezuje.

Odložitev Titovega obiska je napravila izredno mučen vtis v rimskih političnih krogih. Predsednik Saragat je živo obžaloval odlog obiska predsednika

Tita v Italiji in izrazil željo, da bo sporazumno čim prej določen nov datum obiska. Predsednik Saragat je izrazil tudi prepričanje, da se bodo odnosi med Italijo in Jugoslavijo nadalje utrjevali, da se bo krepilo dobro prijateljstvo med obema državama ter da bodo dosežene konstruktivne rešitve na vseh področjih.

Glasilo KPI «l'Unità» je negativno ocenilo razloge, ki so povzročili odgoditev Titovega obiska v Italiji. Med drugim to glasilo poudarja, da je nesmiselno govoriti o mejah, saj je meja med Italijo in Jugoslavijo že trdno začrtana, da pa je treba govoriti o stvareh v korist obmejne prebivalstva in še zlasti rešiti vprašanje sloven-

ske manjšine, ki živi v Italiji.

Glasnik državnega tajništva za zunanje zadeve SFRJ je na tiskovni konferenci v Beogradu poudaril, da med predvidenim obiskom predsednika Tita v Italiji niso bila predvidena pogajanja o teritorialnih vprašanjih, kajti takšna vprašanja ne obstajajo med Jugoslavijo in Italijo. Jugoslovanska vlada je že doslej in bo tudi v prihodnje prispevala, da bi se z Italijo razvijali prijateljski odnosi, kakor tudi sodelovanje na vseh področjih in da bi konstruktivno urejali vsa odprta vprašanja na podlagi načel neodvisnosti, ozemeljske neokrnjivosti, enakopravnosti in nevmešavanja.

Pismo slovenskih predstavnikov predsedniku rimske vlade

Predstavniki političnih strank in slovenskih kulturnih in gospodarskih organizacij, ki delujejo med slovensko narodno manjšino v deželi Furlanija-Juljska krajina, so dne 3. decembra 1970 poslali predsedniku rimske vlade naslednjo spomenico:

Spoštovani gospod poslanec Emilio Colombo, predsednik ministrskega sveta R i m

Predstavniki političnih in drugih družbenih organizacij, ki delujejo med slovensko manjšino v deželi Furlanija-Juljska krajina se obračamo na Vas, gospod predsednik, da ponovno strne potrebne in zahteve slovenske narodnostne skupnosti v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Podpisani predstavniki ugotavljamo, da slovenski narodnostni skupnosti 25 let po koncu vojne, 22 let po tem, ko je stopila v veljavo republiška ustava, 16 let po podpisu Spomenice o soglasju v Londonu in 6 let po izvolitvi prvega deželnega sveta avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine, niso še priznane nekatere osnovne pravice in zaščitne norme v duhu členov 2, 3 in člena 6 ustave, člena 3 deželnega statuta, mednarodnih sporazumov in načel Listine o pravicah človeka.

Zaradi tega Slovenci, državljani italijanske republike, do danes še nismo mogli obnoviti narodnostnega življenja po udarcih, ki nam jih je zadal fašizem. Še danes ne moremo popolnoma svobodno, demokratično in dejansko enakopravno kot posamezniki in kot skupnost učinkovito varovati svoje narodnostne bitnosti.

Znano je, da je fašizem obsojil Slovence v Italiji na smrt in nas je zato, zasledujoč ta cilj, brezobzirno in kruto preganjal. Vzel nam je vse, kar smo že prej imeli: šole, prosvetna društva, politične organizacije, tisk, pravico do uporabe jezika pred oblastmi, slovenska imena krajev, denarne zavode, gospodarske ustanove itd. Odpustil je ali premestil v notranjost države učitelje, profesorje in druge državne uslužbenke. Nasilno je spremenil slovenske priimke in prepovedal dajati otrokom slovenska imena. S tem so bila poteptana vsa zagotovila, ki so bila dana Slovincem ob prihodu Italije v te kraje 1918. leta.

Spričo takega nasilja ni Slovincem preostajala druga izbira kot odločen upor, če smo hoteli ohraniti svojo narodnost.

Toda fašizem je postrl svoj bes s policijskimi opomini, s konfinacijami in z obsodbami na dolgoletno, na dosmrtno ječo in celo na smrt, ki jih je izreklo zloglasno Posebno sodišče.

V boju proti silam, ki so nam stregle po življenju, nismo Slovenci v zadnji vojni pomišljali prijati za orožje. V skladu z odporniškim gibanjem smo se skupno borili za zmago idealov, pravice in svobode, s čimer smo prispevali h končni zmagi nad nacifašizmom in k ustvaritvi demokratične republike.

Spričo tolkih preganjanj je rimska vlada avgusta 1945 dala izjavo, ki zagotavlja pošteno spoštovanje naših pravic.

Tudi Slovincem v videmski pokrajini je tedanji prefekt sep-

tembra 1945 zagotovil narodnostne pravice, sklicujoč se na vladno izjavo. Beneški Slovenci, ki žive v tej pokrajini, so se 1866. leta izjavili za Italijo v prepričanju, da bodo izpolnjene obljube o zaščiti njihovih pravic. Te obljube, kakor tudi obljube iz leta 1945, niso bile nikoli izpolnjene, saj tu nimamo še danes niti šol niti vrtcev v materinem jeziku.

Pozneje nam je ustava s členom 2 zagotovila neodtujljive pravice kot posameznikom in kot skupnostim, s členom 3 je določila enakopravnost državljanov pred zakonom ne glede na jezik, s členom 6 je določila, da se jezikovne manjšine zaščitijo s posebnimi zakonskimi normami, s členom 116 pa deželno avtonomijo s posebnim statutom.

Razen zakona z dne 19. julija 1961 št. 1012, ki ustanavlja šole s slovenskim učnim jezikom le v tržaški in goriški pokrajini, in zakona z dne 31. oktobra 1966 št. 935, ki odpravlja prepoved dajati otrokom slovenska imena, ni bila izdana nobena druga norma za zaščito slovenske manjšine v deželi, medtem ko je bilo izdanih mnogo norm posebno za zaščito nemške manjšine v Južni Tirolski.

Niti ustanovitev dežele Furlanija-Juljska krajina s posebnim statutom ni polnopravno spremenila odnosa do narodnostne manjšine. Ob ustanovitvi dežele in še danes se ne upošteva, da je bila ustanovljena dežela s posebnim statutom predvsem zaradi prisotnosti slovenske narodnostne manjšine, in bi torej morala biti prav dežela pristojna za reševanje naših vprašanj.

Ne moremo tajiti, da se je v zadnjih letih politično ozračje za nas Slovence v deželi v mnogočem spremenilo, kar pa še zdaleč ne preprečuje škode, ki jo Slovenci iz dneva v dan trpimo zaradi pomanjkanja ustreznih zaščitnih zakonov.

Spričo neizpolnenih obveznosti je nezadovoljstvo Slovencev upravičeno, ker ugotavljamo, da predvsem pri osrednjih organih države ni bilo doslej politične volje, da bi se naša vprašanja v celoti rešila.

Pripadniki slovenske manjšine hočemo in imamo tudi pravico postati enakopravni državljani na vseh področjih. Zaradi tega smo podpisani predstavniki prepričani, da zastopamo stališče in izražamo želje vse naše narodnostne manjšine v deželi Furlanija-Juljska krajina, ko terjamo:

1. Takojšnjo ukinitve vseh, predvsem fašističnih zakonov, ki kršijo pravice italijanskih državljanov slovenske narodnosti ali pravice slovenske narodnostne skupnosti kot celote: prepoved uporabe slovenskega jezika na sodiščih, zakon o raznarodovanju slovenskih priimkov, zakon o poimenovanju krajev itd.

2. Sprejetje vseh tistih pozitivnih norm, s katerimi se mora vsestransko urediti položaj slovenske narodnostne skupnosti in s tem omogočiti njen nemočen razvoj. Med drugim je treba urediti naslednja vprašanja: zagotoviti pravico predšolske vzgoje in šolanje v materinem jeziku za Slovence v vseh treh pokrajinah v šolah vseh stopenj in

zvrsteh do univerze, ustanoviti posebne stolice na tržaški univerzi, prisotnost funkcionarjev slovenske narodnosti v šolskih upravnih in drugih organih vseh stopenj, pravico do ustne in pismene uporabe slovenskega jezika v izvoljenih organih, javnih uradih in sodiščih, zagotoviti etnične, zgodovinske in ambientalne značilnosti krajev, kjer prebivamo Slovenci, javni napisi v slovenskem jeziku in slovensko poimenovanje krajev, pravično zastopstvo Slovencev v javnih službah in na sodiščih ter v javnopravnih ustanovah, organizacijah in komisijah, podpora slovenskim kulturnim, prosvetnim, športnim, rekreacijskim, podpornim in drugim ustanovam, poenostavljen postopek za pridobitev izvirnega slovenskega priimka in imena, slovenski televizijski program, povrnitev škode Slovincem, ki so bili preganjeni v času fašizma itd.

3. Država, Avtonomna dežela v soglasju z državo in krajevnimi ustanovami naj oskrbijo uresničevanje zahtev, ki so navedene pod toč. 2 in vseh drugih, ki zadevajo slovensko manjšino.

4. V vseh fazah priprav in uresničevanja zgoraj navedenih zahtev mora biti slovenska manjšina aktivno prisotna. V ta namen morajo biti konzultirana politična, administrativna, družbena in kulturna predstavništva slovenske narodnostne skupnosti.

5. Potrebna je takojšnja razprava o zakonskih osnutkih, ki so bili predloženi parlamentu za razrešitev vprašanj slovenske narodnostne skupnosti.

Gospod ministrski predsednik!

Da bi Vam mogli podrobneje osvetliti vsa vprašanja in spričo nujnosti, da bi prišlo do čimprejšnjega uresničevanja zgoraj naštetih zahtev, podpisani predstavniki prosimo, da bi čimprej določili dan za sprejem naše delegacije.

Podpisniki spomenice: **Albin Škerk**, poslanec KPI, **Agneletto dr. Branko**, predsednik Slovenske demokratske zveze - Trst, **Bandi Marino**, podžupan občine Dolina, predstavnik stranke PSI, **Bernetič Marija**, bivša poslanka KPI, **Bole Stanislav**, predsednik Slovenskega gospodarskega združenja - Trst, **Cerno dr. Viljem**, občinski svetovalec občine Brdo, predstavnik stranke PSI, **Cernic Karel**, podžupan občine Doberdob, predstavnik stranke PSIUP, **Godnič dr. Jan**, deželni svetovalec KPI, **Gradnik Gradimir**, odbornik občine Krmin, član stranke PSU, **Hlavaty dr. Robert**, predsednik Slovenske prosvetne zveze, **Humar dr. Kazimir**, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete - Gorica, **Jarc Jože**, pokrajinski svetovalec KPI - Gorica, **Jercov Vito**, predstavnik stranke PSIUP - Trst, **Legiša dr. Dragomir**, župan občine Devin-Nabrežina, izvoljen na listi Slovenske skupnosti, **Lovriha Dušan**, deželni svetovalec, predstavnik KPI, **Maver Marij**, predsednik Slovenske prosvete - Trst, **Pahor Miroslav**, član deželnega odbora PSI, **Pavlin dr. Damjan**, odbornik občine Gorica, predstavnik Slovenske demokratske zveze - Gorica, **Pečenko inž. Josip**, podtajnik pokrajinskega odbora PSI - Trst, **Pertot Marjan**, član odbora Slovenske levice, **Petricig prof. Pavel**, član pokrajinskega odbora KPI - Videm, **Predan Izidor**, predsednik kulturnega društva Ivan Trinko - Cedad, **Rozic Marija Tereza**, članica Slovenskega ljudskega gibanja - Kanalska dolina, **Sanzin dr. Peter**, občinski svetovalec v Gorici, predstavnik PSI, **Sfiligoj dr. Avgust**, predstavnik Slovenske demokratske zveze, **Waltitsch Marko**, podpredsednik pokrajinske uprave v Gorici, predstavnik stranke PSI.

Izjava komunistov

Slovenski izvoljeni komunisti, člani Avtonomne tržaške federacije KPI so v celoti podprli enotno spomenico, ki je bila pred kratkim odposlana predsedniku ministrskega sveta Colombu. Izjava se glasi:

«Izvoljeni slovenski komunisti, člani Avtonomne tržaške federacije KPI izjavljamo, da v celoti soglašamo z vsebino enotne spomenice, ki je bila poslana predsedniku ministrskega sveta Colombu.

Zaščita in obramba pravic slovenske manjšine, njen vsestranski razvoj ter izenačenje njenih pravic s pravicami večinskega naroda so bili vselej in so tudi danes v središču pozornosti in akcij v vsakodnevni praksi komunistov na vseh inštancah in ravneh KPI, kakor tudi vseh njenih članov.

Podpisniki te izjave smo prepričani, da je neohodno potrebno, da slovenska narodna manjšina v deželi Furlanija-Juljski krajini doseže ustrezne zakone, ki naj zajamčijo vse njene pravice, zagotovijo njen neoviran razvoj in globalno rešitev vseh njenih problemov v skladu z ustavnimi načeli ter v popolnem spoštovanju demokracije.

Izvoljeni slovenski komunisti se obvezujemo, da bomo v vseh izvoljenih skupščinah, v krajevnih ustanovah, v deželnem svetu in v parlamentu nadaljevali odločno akcijo in boj za po-

polno enakopravnost Slovencev, kakor tudi za odobritev zakonskega osnutka, ki so ga v obeh zbornicah parlamenta predložili komunisti — med katerimi sta prva podpisnika senator Paolo Sema in poslanec Albin Škerk — obenem izjavljamo, da smo pripravljene aktivno sodelovati v vseh enotnih pobudah, ki lahko prispevajo k uresničenju tega cilja in ki ustrezajo potrebam ter zahtevam slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Izjavo so podpisali: Slavko Štoka in Stanka Hrovatin, pokrajinska svetovalca v Trstu: Jelka Gerbec, Dolfi Wilhelm, Franc Gombač, Lucijan Rončelj, Lucijan Pahor, Josip Badalič in Marij Grbac (nedovisni svetovalec, izvoljen na listi KPI), člani svetovalske skupine KPI v tržaškem občinskem svetu: Jože Guštin, župan zgornje občine, Josip Milič, Anton Furlan, Franc Furlan, Karlo Pegan, Franc Colja, Srečko Orel (nedovisni svetovalec), Mario Gruđen, Danilo Milič, Albin Hrovatin, Albin Kralj, člani občinskega sveta v Zgoniku: Alojz Marković, Zorka Legiša-Mervic in Stanko Caharija, člani občinskega sveta v Nabrežini: Kilijan Ferluga in Piero Viola, občinska svetovalca v Miljah: Edvin Švab, Milan Kuret, German Švara, Just Klun, Josip Prašelj, Drago Ota in Drago Slavec, člani občinskega sveta v Dolini.

Predlog deželnih svetovalcev KPI

Slovenskim občinam vrnimo izvirna imena!

Deželni svetovalci KPI Dušan Lovriha, Silvano Baciocchi, Jan Godnič, Fulvio Bergomas in Arnaldo Baracetti so vložili predlog za deželni zakon o vrnitvi izvirnih imen občinam v Furlaniji-Juljski krajini, ki so bila svoj čas vsiljena.

V obrazložitvi zakonskega predloga je rečeno, da je kraljevi dekret št. 800 z dne 29. marca 1923 zbrisal z zemljevidov in uradnih listin imena občin in krajev, ki so jih dotlej uporabljale.

Ta akt, namenjen priključnim ozemljem je imel izrazit razločevalni priokus in je sprožil proces raznarodovanja in se zato uvršča v niz ukrepov, s katerimi je fašizem hotel fizično, nacionalno, kulturno in jezikovno uničiti slovensko in hrvaško manjšino.

Novo vzdusje po drugi svetovni vojni in po zmagi odporniškega gibanja naj bi omogočilo odpravo te odvratne in žaljive dediščine fašizma hkrati s priznanjem nacionalnih pravic etnične manjšine. Toda to se ni zgodilo in dosedanje italijanske vlade nosijo odgovornost za omejevanje individualne in skupne osebnosti Slovencev, kar je hkrati tudi žalitev čustev italijanskih demokratov.

Prebivalstvo je upravičeno pričakovalo, da bodo republika in institucije, ki so se razvile iz popolne enakopravnosti vseh odločen korak za vzpostavitev njene ustave, pomenile prvi odločen korak za vzpostavitev popolne enakopravnosti vseh državljanov, torej tudi državljanov slovenskega jezika, in sicer najprej z izločitvijo vse fašistične navlake iz državne zakonodaje.

V tem smislu je tudi nastanek avtonomne dežele s posebnim statutom, ki je bil sprejet zaradi prisotnosti narodne manjšine v treh izmed štirih pokrajin. Mogel bi predstavljati ugoden pogoj za uresničitev tega pričakovanja. Žal sta stališče večine in upor osrednje vlade, ki ga je odobrilo tudi ustavno sodišče, onemogočili, da bi načela ustave in deželnega statuta postala

osnova za izvajanje ustreznih zakonskih določb.

Da bi popravili krivico, ki je bila tukajšnjemu prebivalstvu storjena tudi na področju toponomastike, bi bilo možno ubrati tri poti: predložiti parlamentu ustreznega zakonskega osnutek, predložiti deželi zakonski osnutek o celotnem problemu toponomastike in predložiti zakonski osnutek, ki bi se nanašal izrecno na slovenske kraje, oziroma na slovenske občine. V pričakovanju, da bodo tudi širši problemi toponomastike primerno rešeni, so se predlagatelji odločili za tretjo možnost, to je za deželni zakon, ki naj se tiče imen slovenskih občin, ker bo tako možno rešiti ta vprašanja najhitreje, na najbolj precizen način in tudi z najmanjšimi stroški.

Besedilo zakonskega osnutka: Člen 1 - Imena občin v deželi, ki so bila spremenjena na osnovi kraljevega dekreta št. 800 z dne 29. marca 1923, ali pa iz drugih vzrokov po koncu prve svetovne vojne, se povrnejo v svojo izvirno obliko.

Člen 2. - Občinski svet sklepa o povrnitvi imena v izvirno obliko na osnovi absolutne večine svetovalcev.

Člen 3 - Po preteku roka, ki ga določa člen 23 deželnega zakona št. 3 iz leta 1966, obvesti župan v roku 15 dni predsednika deželnega odbora o izidu zadevnega glasovanja in o popravilnih oblikah izvirnega imena.

Člen 4 - Predsednik deželnega odbora obvesti v roku 30 dni o občinskem sklepu državne organe, pristojne za področje toponomastike.

Člen 5 - Novo ime se smatra v vsakem primeru za uradno veljavno po poteku 180 dni od registracije občinskega sklepa.

DELO
glasilo KPI za slovensko
narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst - Ul.
Torrebianca 12

Dijaki zahtevajo temeljito reformo šolskega ustroja

Enotnost v boju proti nazadnjaškemu posegu oblasti in za rešitev specifičnih vprašanj slovenske šole

Šolske oblasti skušajo ponovno uvajati avtoritarizem. Minister za javno šolstvo Misasi je izdal posebno okrožnico, katero pa so dijaki zavrnil. Dijaki so šole zasedli in redni pouk je prekinjen. V Trstu so bile vse višje srednje šole zasedene več kot en teden. Šolske oblasti niso poslušale dijakov. Policijo so poklicale, da je šole izpraznila. Toda s tem se je boj zaostрил.

Zelo pomembno je dejstvo, da so dijaki med zasedbo šol izolirali fašiste ter da je bilo ustvarjeno tesno sodelovanje med italijansko in slovensko mladino. Tudi dijaki slovenskega liceja France Prešeren in slovenskega trgovskega zavoda Žiga Zois v Trstu so zasedli svoji šoli. Geslo akcije dijakov je: «Proti ponovnemu avtoritarizmu in nazadnjaškemu posegu oblasti, ki skušajo z okrožnico ministra Misasija zatreti dijaške boje; za temeljito reformo sedanje šolske strukture, ki ne ustreza realnim potrebam dijakov; za rešitev specifičnih vprašanj slovenskih šol.»

Slovenski dijaki so tudi med zasedbo dokazali visoko stopnjo zrelosti, katere izraz je tudi resolucija, ki je bila sprejeta na skupščini dne 4. decembra 1970. Resolucija ugotavlja:

1. da je okrožnica ministra za javno šolstvo Misasija znaten korak nazaj v primerjavi z realnim stanjem in vsiljuje omejitve demokratičnega življenja;

2. da se avtoritarne težnje, okrožnice izražajo predvsem v točkah, ki omejujejo pristojnost študentskih skupščin, pretirano poudarjajo neomejeno oblast ravnateljev in uveljavljajo skrajno paternalistično načelo posredovanja odborov staršev in profesorjev za reševanje dijaških zahtev;

3. da se dijaki zavedajo, da vzgojno-izobraževalni sistem na šoli ne ustreza zahtevam sodobne družbe in niti možnostim njenega nadaljnjega razvoja; da se zavedajo tudi problema njihove vključitve v gospodarsko dejavnost, saj po končanem študiju marsikomu ostaja le pot izselitve ali pa zaposlitev na manj kvalificiranih mestih, odnosno v drugih strokah;

4. slovenska šola, ki je šola slovenske manjšine v Italiji, v nobenem primeru ne svoje značilnosti ne izraža;

5. diskriminacija do manjšine se najbolj kaže v videmski pokrajini, kjer oblast odreja Slovence osnovno pravico do šolanja v materinem jeziku in zato slovenski dijaki zahtevajo, naj se uredi položaj in prizna Slovence v videmski pokrajini enake pravice do šolanja kot jih imajo Slovenci na Goriškem in Tržaškem;

6. dijaki se zavedajo, da se danes delavci borijo za spremembo družbenega in gospodarskega sistema, kar se tudi njih tiče, ker pripadajo družinam, za katere je šola težko gmotno breme in prav zato zahtevajo, naj se pristopi vsaj k reševanju nekaterih vprašanj, kot je npr. podelitev brezplačnih avtobusnih abonmajev za prevoz v šolo in iz šole; sicer pa dijaki poudarjajo, da podpirajo spoštni boj za temeljito preobrazbo italijanske družbe;

7. dijaki zahtevajo, naj se upoštevajo njihovi konkretni predlogi o vsaj delnem izboljšanju položaja na slovenskih šolah (ustrezne učbenike, popoldanski dopolnilni pouk, dijaško menzo ipd);

8. da se mora rešiti tudi pravni položaj slovenskih šolnikov, ki so še izpostavljeni grobim diskriminacijam, parlament pa naj čimprej odobri zakon «Belci-Skerk»;

9. strokovni zavod, ki so ga zahtevali tudi med zasedbo šol leta 1969, ni tisti, ki ga je vlada dala v zadnjih dneh septembra 1970, zato ponavljajo zahtevo, naj se slovenski mladini omogoči popolno šolanje na industrijski tehniški šoli;

10. dijaki zahtevajo, v skladu s težnjo študentskega gibanja v Italiji, splošno in brezplačno šolanje;

11. medšolski odbor vseh tržaških zasedenih šol poudarja, da je boj slovenskih in italijanskih dijakov za napredek demokracije v šolah, skupen in enoten boj in da je vsako nerazumevanje potisnjeno daleč v preteklost, ki se ne bo vrnila.

Skupščina slovenskih dijakov

Proti avtoritarizmu

Fašistične tolpe, po večini uvožene iz raznih krajev Italije, so razgrajale po tržaških ulicah in trgih. Napihovale so apologijo proslulega režima, kar je po zakonu prepovedano. Žalile so predsednika sosednje republike, kar je kaznivo dejanje. Žalile Slovence in podžigale narodnostno mržnjo. Fizično so napadle skupino slovenskih študentov, skušale so opustošiti sedež socialistične stranke, strgale in zažgale so delavsko zastavo, poškodovale avtomobile z jugoslovansko registracijo. Vsa ta dejanja so kazniva. In vendar je vse to policija dopuščala, čeprav je bila pozvana, naj to prepreči.

Dijaki zahtevajo rešitev perečih šolskih vprašanj, demokratizacijo šolskega življenja, odklanjajo vsiljevanje avtoritarizma. Segli so po skrajnih sredstvih, zasedli so vse srednje šole. Toda šolska oblast, namesto, da bi pokazala vsaj nekaj razumevanja za upravičene zahteve dijakov, namesto, da bi začela proučevati pereča vprašanja in se prilagajati razmeram, ki so izraz sedanjega časa, se je trmasto zaprla sama vase. Užaljena, ker je bila sprčo tolikšne kompaktnosti dijaškega sveta in velikega razumevanja staršev ožigosana se je poslužila drugega skrajnega sredstva — policije. In policija je seveda nastopila proti dijakom. Lepo spričevalo demokratičnosti.

Če smo ogorčeni nad tem, kar se je zgodilo na šolah sploh, smo toliko bolj ogorčeni nad tem, kar se je zgodilo na slovenskih šolah, saj so zahteve slovenskih dijakov, zahteve po splošni ureditvi položaja na slovenskih šolah in po odpravi diskriminacije. Slovenski dijaki so povabili na pogovor starše in jim objasnili cilje enotnega boja. Starši so prišli, razumeli so dijake in jih tudi podprli. Na podoben pogovor so

bili povabljeni tudi šolski predstojniki in profesorji, toda ti se — razen nekaj častnih izjem — niso odzvali povabilu. Večina njih je užaljena. Baje tudi zato, ker so dijaki odkrito povedali staršem, da na šolah ni vse v redu.

Nekaterim je padla krona z glave zaradi tega. In besedam, «saj veste, da vas imamo radi» je sledil zelo resen korak, soglasje s tem, naj policija «rešuje ugled» slovenski šoli. Tega zares niso zaslužili naši dijaki, ki hočejo dobro slovenski šoli, ki se hočejo v njej usposobiti za svoj poklic in ki med drugim terjajo od pristojne državne oblasti, naj reši tudi neurejene razmere slovenskih šolnikov.

Kako bi naj molčali sprčo tolikih protislovij, ki obstajajo prav na področju slovenskega šolstva. Kdo more dokazati, da ni res to, kar je res? Kdo more še trditi, da so npr. razmere šolnikov urejene? Zakaj so potemtakim šli slovenski šolniki v Rim terjati svoje pravice? (Seveda tisti, ki pravijo, da «ljubijo dijake in jim hočejo dobro» niso šli v Rim).

Nismo imeli namena zapisati teh besed že prej. Tudi zato ne, da ne bi škodovali ugledu šole. Toda me je zvrhala. Ne moremo več molčati!

Ali ni morda res, da na šolskem skrbništvu ni Slovence, ki bi se vsaj enkrat odločno zavzel za stvar slovenske šole? Ali ni morda res, da je politika šolskega skrbništva mačehovska politika? Ali ni morda res, da na slovenskem višjem šolskem zavodu imajo samo eno strokovno knjigo za ves razred in da je ta knjiga napisana v italijanskem jeziku? Ali ni morda res, da neustrezni zakon potiska slovenski jezik na slovenskih šolah v ozadje?

Navedli smo nekaj vprašanj pa (Nadaljevanje na 4. strani)

Otroške vrtce ONAIRC naj prevzame država

Ustanovo, ki je raznarodovala Slovence, bi morali razpustiti

V zadnjem času se je začelo ponovno razpravljati o vprašanju otroških vrtcev, ki jih upravlja ustanova ONAIRC. To, da omenjena ustanova še obstaja, je pravi nesmisel, še večji nesmisel pa je, da upravlja tudi nekatere slovenske vrtce, saj je znana stvar, da je bila ONAIRC ustanovljena zaradi raznarodovanja narodnih manjšin, ki živijo v okviru italijanske države. Ustanova ONAIRC je zasebna ustanova, vzdržuje pa jo država. Ustanovljena je bila leta 1919 kot ustanova za «odrešene kraje». Leta 1924 ji je fašizem priznal naslov «ente morale». Takrat je to ustanovo «vodila» vojvodinja d'Aosta, danes pa je fevd demokristjanov.

ONAIRC ki deluje v pokrajinah Trident, Bocen, Gorica, Videm in Trst, prejema letno okrog ene milijarde lir od države. En del prejemkov gre za plače nameščencev, drugi del pa je namenjen — tako namreč pravijo — ustanavljanju novih vrtcev. Prostore otroških vrtcev mora preskrbeti občina. Občina je dolžna skrbeti tudi za ogrevanje in za opremo. Ustanovo podpira tudi pokrajinska uprava, starši pa plačujejo za vsakega otroka, ki

obiskuje vrtec, od 2.500 do 7.000 lir na mesec. Baje samo v treh občinah so otroški vrtci ONAIRC brezplačni.

Kljub vsem navedenim prejemkom ustanova izkorišča uslužbenke. Razlika med plačami vrtnaric in pomočnic, ki so v službi pri ONAIRC in med onimi, ki so odvisne od občine, je zelo velika. Plača uslužbenke ustanove ONAIRC je za približno 45% nižja od plače, ki jo prejema uslužbenka, ki spada pod pristojnost občine ali države. Vrtnarica, ki je odvisna od ustanove ONAIRC prejema okrog 70.000 lir mesečne plače, pomočnica pa komaj 40.000 lir.

Razumljivo je, da tako ne more več naprej. Nemogoče je živeti od tako nizke plače. Zaradi tega je nezadovoljstvo zelo veliko. Sindikati se za problem zanimajo. Oklicane so bile stavke. V Trstu so se vrtnarice in pomočnice, ki so včlanjene v sindikat CGIL, srečale s starši otrok. Sestanki staršev z otroškimi vrtnaricami in pomočnicami so bili tudi na Proseku, v Križu in pri Domju. Dogovorili so se, da vrtnarice in pomočnice zaenkrat ne bodo stavkale, pač pa da bodo stavkali otroci. Starši jih enostavno ne bodo poslali v vrtec. Razen tega so starši sklenili, da v znak protesta proti neurejenim razmeram ne bodo dali mesečnega prispevka ustanovi ONAIRC.

Poslanec Mario Lizzero iz Vidma je skupaj z nekaterimi drugimi poslanci KPI predložil v poslanski zbornici zakonski predlog, ki predvideva ukinitve ustanove ONAIRC in prehod vrtcev, ki jih omenjena ustanova sedaj upravlja, pod pristojnost države.

- Širite in podpirajte DELO
- Poravnajte in obnovite naročnino.

Odpornišтво je tudi danes živo, močno in pripravljeno!

Vsodržavno vodstvo zveze ANPI je poslalo predsedniku vlade in predsednikom poslanske zbornice, senata in parlamentarnih skupin pismo, v katerem je rečeno:

«Poslali smo vam brzojavko, v kateri smo vas prosili, da se zavzamete pri španskih oblasteh, da bi rešili življenje španskim državljanom, ki se borijo proti frankističnemu režimu ter za uveljavitev svobode in demokracije.

Nismo so še pomirili zaradi usode, ki morda čaka te ljudi, ko se je na Portugalskem začel proces proti ljudem, ki se že dolgo borijo za bolj omikan napredek njihove dežele.

Tem dvem dogodkom se pridružuje napad na gvinejsko republiko z izkrcanjem dobro opremljenih vojakov, ki bi jih radi prikazali kot navadne plačance brez točnega izvora, ki pa so dejansko dobro organizirana vojska grobega in nazadnjaškega portugalskega kolonializma.

Je to čudno naključje dogodkov, ki zbuja zaskrbljenost, posebno če te dogodke povežemo z nesramnostjo, s kakršno grški polkovniki skušajo vsiliti svoj režim demokratični Evropi, ki se je borila proti nacifšizmu.

V Neaplju so ti polkovniki organizirali zborovanje tistih študentskih sil, ki pristajajo na njihovo vodstvo. To se dogaja v kraju, kjer so pomembna oporišča NATO, in ki ni daleč od Reggio Calabrie, kjer se je fašistična kača prebrisano vgnedila s tem, da špekulira z zahtevami, da naj bi to mesto postalo prestolnica nove dežele.

K temu dodajamo še nedavni vsodržavni kongres MSI, ki le sankcionira daljšo dobo provokacij in nasilja. Vse to postaja še hujše, ker predstavlja ta stranka le neznatno manjšino italijanskih volivcev.

V zadnjih dneh novembra se je nakopičilo v Italiji mnogo hudih dogodkov, katerih odmev se čuje tudi preko državnih meja. Ta vprašanja vzbujajo zaskrbljenost pri vseh, ki so se borili za svobodo, neodvisnost in demokracijo.

Pozivamo vlado, naj izvede ustrezne ukrepe v smislu ustave in v smislu idealov odpornišтва, ki je tudi danes živo in močno, kot je bilo v časih osvobodilnega boja in ki je vedno pripravljeno boriti se za demokracijo, ki navdihuje obso- lutno večino Italijanov».

Enotna kmečka manifestacija

Kmetje iz Furlanije-Juljske krajine so pretekli teden imeli v Trstu mogočno protestno manifestacijo.

Z dneva v dan je življenje delovnega kmeta čedalje težje; primoran je v trumah zapuščati kmetijstvo in si poiskati boljše življenjske pogoje v drugih panogah gospodarstva.

Krivdo za vse to nosi zgrešena državna in deželna politika v zvezi s kmetijstvom, nerazumevanje problemov kmetov in neresavanje bistvenih minimalnih zahtev neposrednih obdelovalcev, spolovinarjev in kmečkih delavcev.

Važnost te manifestacije ni bila samo v tem, da so se postavile najnujnejše zahteve tistih, ki zemljo obdelujejo in se na njej trudijo, da brezplačna zdravila, za odpravo in preosnovo spolovinarstva v kmečko posest, za takojšnjo razdelitev prispevkov in posojil posestvom, katerim so vremenske nepravilnosti uničile pridelke in s tem dohodek celotnega dela.

Velike važnosti je, da so kmetje in kmečki delavci nastopili enotno. Vse tri sindikalne organizacije, ki združujejo kmečke delavce (CGIL, CISL in UIL), katoliško združenje italijanskih delavcev ACLI in Kmečka zveza so skupno organizirali kmečko manifestacijo. Enotnost kmetov različnih političnih prepričanj se je ujela z enotnostjo kmetov različne narodnosti, ki živijo v naši deželi. Vsi so ramo ob ramo in z velikim dostojanstvom manifestirali po tržaških ulicah; vse je družila enotna borbena volja, da bi ščitili konkretne interese kmeta. Konkreten interes slovenskega kmeta pa je tudi ta, da se uzakonijo in spoštujejo naše narodnostne pravice, ki so že predložitve časa po zmagovitih vojni nad fašizmom še teptane in nepriznane.

Kmetje so uvideli, da lahko le z borbo prisilijo deželne oblasti, da prisluhnejo njihovim zahtevam. Borba kmetov pa se ni s to manifestacijo končala; še bo potrebno odločno zahtevati odpravo vseh pomanjkljivosti in novo politiko za rešitev kmečkih problemov, za večjo oblast in za odločujočo besedo kmetov pri reševanju načrtov za razvoj kmetijstva.

Tudi mi slovenski kmetje se ved-

Oskrunjen spomenik v Doberdolu

V noči med četrtkom in petkom preteklega tedna so »neznanci« o-skrunili partizanski spomenik v Doberdolu. S spomenika so odstranili peterokrako zvezdo.

Podlo dejanje je hudo razburilo domačine, v prvi vrsti bivše borce in svojce padlih. Pozivamo organe javne varnosti, naj izsledijo krivce!

no bolj zavedamo važnosti enotnih borbениh nastopov in zato moramo še bolj utrditi našo stanovsko strokovno organizacijo — Kmečko zvezo, ki ni poklicana samo, da nam nudi usluge upravnega značaja, ampak tudi da vodi konkretno in vsakodnevno ostro borbo v našo korist, da bomo lahko izboljšali naše gospodarske pogoje, da ostanemo to kar smo, in da ne bomo primorani zapustiti, to kar smo podedovali od naših očetov.

Dušan Kodrič

TRST:

Pokrajinski svet bo razpravljal o slovenskih problemih

Zaključek razprave o proračunu za leto 1971 je v pokrajinskem svetu soupadel s sprejemom enotnega stališča proti fašističnim provokacijam, katero je popolnoma izoliralo MSI. To je bilo tembolj pomembno tudi zato, ker se je obsodba fašističnega nasilja pridružila zahtevi glede pravic slovenske narodnostne skupnosti. Na predlog komunistične skupine je bil sprejet sklep, ki obvezuje pokrajinski odbor, da začne razpravo o tem problemu v pokrajinskem svetu. (Poročali smo že, da je komunistična skupina predložila resolucijo o tem problemu.)

O problemih Slovencev so govorili tudi med proračunsko razpravo. Komunisti so postavili konkretne in konstruktivne predloge, v skladu s splošnimi smernicami svoje politike. Posebni aspekti teh problemov so bili načeti med proračunsko razpravo. Svetovalka Stanka Hrovatinova je govorila o specifičnih problemih slovenskih šol, ki spadajo pod pristojnost pokrajine, in tudi o splošnih problemih šolnikov, svetovalec Slavko Štoka pa je razpravljal o problemih kmetijstva ter med drugim zahteval konkretno akcijo pokrajinske uprave na tem področju. Odboren je bil sklep, da bo pokrajinski odbor posredoval pri ministru za kmetijstvo zato, da se normalizira položaj kmečke bolniške blagajne.

V glasovalni izjavi se je tudi načelnik komunistične skupine Colli dotaknil slovenske problematike. Med drugim je poudaril, da je rešitev problemov Slovencev in svobodni razvoj Slovencev na vseh področjih, točna naloga italijanske demokracije.

Spominska svečanost na openskem strelišču

V nedeljo, 13. tm. je bila na Opčinah žalna svečanost v počastitev spomina heroja Pinka Tomaziča, Viktorja Bobka, Ivana Ivančiča, Simona Kosa in Ivana Vadnala, ki so bili ustreljeni pred 29. leti. Spominske svečanosti, ki je bila obenem pomembna protifašistična manifestacija, se je udeležila velika množica. Govorili so: senator Paolo Sema, ki je prebral tudi pismo senatorja Terracinija, poslanec Albin Škerk, Lojze Abram, Bruna Brani in Mirko Kapelj. Prireditelj je bila pod pokroviteljstvom odbora za proslavo 25. letnice osvoboditve, ki je sestavljen iz predstavnikov organizacij ANPI, ANED, ANPPA in FIAP. Udeleženci so ogorčeno protestirali proti nedavnim izgreedom fašistov v Trstu in proti španskim fašistom, ki so v Burgosu obsodili skupino rodoljubov, ki se borijo za osvoboditev Baskov. Obsojenim rodoljubom so izrekli solidarnost. Ogorčeno so obsodili tudi početje policijskih agentov, ki so si zapisovali številke tablic avtomobilov udeležencev spominske svečanosti.

Odločna obsodba fašizma

(Nadaljevanje s 1. strani)

en dan po hudi fašistični provokaciji v Trstu. Rekel je, da se »povsem strinja s prizadevanjem osrednje vlade, ki stremijo za tem, da bi čimbolj utrdili mirno sožitje in sodelovanje na svetu in zlasti med evropskimi narodi, pa čeprav gre za narode z različnimi političnimi in družbenimi ureditvami. V tem okviru meni deželni odbor — tako je izjavil predsednik Berzanti — da italijanska vlada vodi do sosednje republike pravilno in koristno politiko prijateljstva in sodelovanja.

Furlanija-Juljska krajina si je nadelala nalogo in hoče biti aktiven dejavnik sodelovanja zlasti z Jugoslavijo in Avstrijo. Na poti vzajemnega razumevanja in sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo smo premostili — tako je poudaril Berzanti — marsikatero težavo in od tega so imele korist tako Furlanija-Juljska krajina kakor tudi Slovenija in Hrvaška. Zato so danes povsem anahronistične in škodljive za interese Italije in deželnega prebivalstva, vsekakor pa obsodbe vredne tiste pobude in manifestacije, ki skušajo ustvariti izumetničeno in škodljivo vzdušje napetosti in nesmiselnih nasprotij ter tako preprečiti nadaljnji razvoj mednarodnega sodelovanja v tem delu Evrope.

Deželni odbor odločno obsoja nasilje, ki se je dogodilo pretekli teden v Trstu in ki potrjuje nedemokratsko bistvo manifestacij, ki so bile organizirane z omenjenimi, obsodbe vrednimi nameni.

Vse politične skupine, ki so zastopane v tržaškem pokrajinskem svetu (razen fašistov seveda), so predložile protestne resolucije proti fašističnim izgreedom v Trstu. Na seji pokrajinskega sveta, ki je bila v četrtek, 10. dec. je pokrajinski svet sprejel naslednjo resolucijo:

«Pokrajinski svet odločno obsoja nizkotna dejanja politične nestrpnosti, ki so se pripetila med povorko, ki je sledila zborovanju MSI in njenih sporednih združenj;

meni, da taka dejanja nasilja, tudi fizičnega, žalijo demokratično zavest večine tržaškega prebivalstva in spodbujajo k pozorni politični budnosti za ohranitev demokratičnih institucij in za konkretno akcijo, ki naj izolira in obsodi vse sile, ki so neposredno ali posredno zapletene v tako zadržanje;

ocenjuje negativno, da je do manifestacije take vrste lahko prišlo in da ponovljajoči se incidenti niso bili takoj preprečeni, tako da je samo odločno zadržanje demokratičnih sil preprečilo, da se neredi niso sprejeli v verigo nasilij;

zahteva zato z vso močjo, da se

odgovorni za nered in neomikana dejanja ugotovijo in kaznujejo;

poziva vse demokratične sile, ki se navdihujejo v vrednotah odprniškega gibanja, da se pridružijo temu ogorčenju v skupni obvezi, da bodo budne za ohranitev idealov in vrednot, ki so bile s tako težavo pridobljene in ki smo jih vsi poklicani hranjevali ter praktično izpolnjevali v vsakodnevnih zazemanjih.

Pokrajinski svet s težo svoje reprezentativnosti, ki mu jo daje demokratično in ljudsko pooblastilo, zagotavlja, da taka dejanja ne smejo, in predvsem ne morejo izbrisati opredelitve za mirno in demokratično sožitje med Italijani in Slovenci in s sosedno Jugoslavijo; sožitje, za katerega se je naše obmejno prebivalstvo dokončno odločilo v odklanjanju vsake protizgodovinske nacionalistične kontradikcije in v sprejetju svobodnega dialoga in konfrontacije za razvoj mednarodnih odnosov.

Pozivamo italijansko vlado, naj nadaljuje z nujnimi ukrepi za nadaljevanje in vedno večji razvoj prijateljskih odnosov med Italijo in Jugoslavijo, ki se morajo formalno uresničiti čimprej z obiskom predsednika jugoslovanske republike v Italiji.

Občinski svet v Trstu je v petek 11. dec. soglasno (z izjemo fašistov, seveda) obsodil fašistične izgrede in hude provokacije. Enotna resolucija, ki so jo odobrile vse protifašistične skupine, poudarja, da so obsodbe vredna nasilja proti slovenskim občanom in proti sedežu demokratične stranke delo Trstu tujih elementov; zahteva, naj se ugotovijo odgovornosti za izgrede; izjavlja, da Trst, ki je odlikovan z zlato medaljo odprništva, ne bo več trpel manifestacij, ki so v nasprotju z demokratično zakonitostjo in duhom republiške ustave; vabi vse Tržičane, ki hočejo mir, naj okrepijo svoje zavzemanje za mirno sožitje ob plodnem spoštovanju pravic vseh državljanov.

Resolucija občinskega sveta v Trstu dalje poudarja, da se mora nadaljevati politika prijateljstva in sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo ob spoštovanju skupnih interesov. Resolucija zavrača tudi sleherni alarmizem in špekulacije fašistov in drugih nestrpnostnih, ki hočejo kaliti vzdušje konstruktivnih mednarodnih nosov.

Proteste proti fašističnim provokacijam v Trstu so objavile tudi vse ostale občine na Tržaškem in goriški pokrajinski odbor. Ogorčene proteste so objavile tudi mnoge demokratične organizacije, med katerimi je tudi Slovenska kulturno gospodarska zveza.

Zasedba tekstilne tovarne v Sovodnjah

Položaj v sovojenjski predilnici je skrajno kritičen. Do trenutka, ko pišemo te vrstice, so bila vsa pogajanja za rešitev ali vsaj zmanjšanje krize brezuspešna. Zaradi tega je tovarna še zasedena. Ravnateljstvo noče izplačati 13. plače delavkam. V četrtek so delavke odšle v Gorico ter protestirale tudi pred tamkajšnjo prefekturo. Delavke, ki se odločno borijo za svoje pravice, so deležne velike solidarnosti.

Proti avtoritarizmu

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi ugotovitev. Morda smo izpustili bistvena vprašanja in bistvene ugotovitve. Toda že to, kar smo navedli potrjuje, da ni razloga za »užaljenost« nekaterih, najmanj pa tistih, ki imajo svoje prebende na radiu, ki je vse prej kot pa slovenski. Zares ni bilo razloga, da predstavnik slovenskega šolskega zavoda klečeplazi pred tistimi, ki mačehovsko gledajo na slovensko šolo; zares ni bilo razloga, da klečeplazijo tudi tisti šolniki, ki so »užaljeni« odklonili povabilo na dialog z dijaki.

Poudarjeno je bilo, da so dijaki presenetili starše, da so dokazali izredno veliko zrelost, da so ne le opozorili javnost na nevzdržne razmere temveč se odločno zavezali za to, da se te razmere uredijo. Do takega spoznanja bi morali priti tudi šolski predstojniki, ne pa klicati na pomoč tiste, ki so dopustili podivjanim tolpom, da so nas žalile!

Policija ni prepovedala manifestacije skvadristov